

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 423
Tarih: 08.04.2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Mayınlı arazilerin temizlenmesi sonucunda tarımsal faaliyete açılacak olan alanların mayın patlaması nedeniyle "hayatını kaybedenlerin yasal mirasçıları ve sakat kalan kişilere tahsis edilmesi" halinde elde edilecek faydaların incelenmesi hakkında Anayasanın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1-M.NURİ YAMAN	MUŞ
2-SELAHATTİN DEMİRTAŞ	DİYARBAKIR
3-GÜLTAN KIŞANAK	DİYARBAKIR
4-AYLA AKAT ATA	BATMAN
5-BENGİ YILDIZ	BATMAN
6-AKIN BİRDAL	DİYARBAKIR
7-EMİNE AYNÂ	MARDİN
8-FATMA KURTULAN	VAN
9-HASİP KAPLAN	ŞIRNAK
10-HAMİT GEYLANİ	HAKKARİ
11-İBRAHİM BİNİCİ	ŞANLIURFA
12-MEHMET NEZİR KARABAŞ	BİTLİS
13-MEHMET UFUK URAS	İSTANBUL
14-OSMAN ÖZÇELİK	SİİRT
15-ÖZDAL ÜÇER	VAN
16-PERVİN BULDAN	İĞDIR
17-SEBAHAT TUNCEL	İSTANBUL
18-SEVAHİR BAYINDIR	ŞIRNAK
19-SİRRI SAKIK	MUŞ
20-ŞERAFETTİN HALİS	TUNCELİ

GEREKÇE

Türkiye'nin güneydoğusundaki komşularımız Irak ve Suriye sınırında bulunan ve 1956 yılında mayınlanmaya başlanan alan 300 ile 750 metre genişliğinde ve 780 kilometre uzunluğundadır. Söz konusu bölgede iki Kıbrıs adası büyüklüğünde (yani 508.000 dekarlık) mayınlı arazi olduğu ve 650 bin adet anti personel mayın bulunduğu tahmin edilmektedir. 54 yıllık geçmişi olan bu mayınlı araziler, Suriye sınırında Şanlıurfa, Mardin, Hatay, Şırnak ve Kilis illerini kapsamaktadır.

Mayınların temizlenmesi, her egemen devletin kendi sorumluluğundadır. Türkiye, Ottawa Anti personel Kara Mayınlarının Yasaklanması Sözleşmesini, 2003 yılında TBMM'de onaylayarak uluslar arası yükümlülük altına girmiştir. Bu sözleşme gereğince 2014 yılına kadar mayınlı bölgelerin temizlenmesi gerekmektedir.

Temizleme işi için ilk adım 2004 yılında Milli Savunma Bakanlığınca, 9 şirket davet edilerek atılmış ancak daha sonra işin Maliye Bakanlığı tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Mardin Defterdarlığı'nın 2006 yılında Mardin'de açtığı yap-işlet-devret ihalesiyle mayınları temizlemek istemiş, üç şirketin ilgi gösterdiği ihale Danıştay tarafından 2007 yılında iptal edilmiştir.

Iptal işlemi üzerine 4.6.2009 tarih ve 5903 sayılı "TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ İLE SURİYE ARAP CUMHURİYETİ DEVLETİ ARASINDAKİ KARA SINIRI BOYUNCA YAPILACAK MAYIN TEMİZLEME FAALİYETLERİ İLE İHALE İŞLEMLERİ HAKKINDA KANUN" çıkarılmıştır. Bu kanuna göre, mayın temizleme işi, öncelikle MSB tarafından, o da olmazsa Maliye Bakanlığınca, hizmet satın alınması yöntemiyle yapılacaktır. Bu usul ile yapılamaması halinde, tarımsal kullanma karşılığı yaptırılacağı yasa kapsamında önerilmiştir. Anayasa Mahkemesi, yasanın, "*arazinin kullanımı karşılığı temizlenmesine izin veren maddesi*" nin yürütmesini durdurmuştur.

Sözü edilen mayınlı alanlarda, birinci ve ikinci sınıf tarım arazileri en büyük oranı oluşturmaktadır. İşlenebilir tarım arazilerinin yanında, daha düşük miktarlarda olmak üzere mera alanları, orman ve makilik alanlar bulunmaktadır. Mayınlı arazilerin tarıma elverişli bölümünün, illere göre değişmekle birlikte, % 80'e yakın bir oranda olduğu saptanmıştır.

1954 yılından başlayarak, yöre çiftçisinden yapılan kamulaştırmalar ve Hazine arazilerinin kullanımıyla mayınlanan alanların temizlenmesi projesi; hem hedef gözetmeyen böyle bir silahın bertaraf edilmesi hem de bu alanların 55 yıl sonra yeniden tarımsal üretime dönüşüyor olması açısından oldukça önemli ancak bu toprakların kimin elinde olacağı ve nasıl kullanılacağı da bir o kadar önemlidir.

Söz konusu mayınların en büyük mağduru bu bölgelerde yaşayan kişiler olmuştur. Konu ile ilgili olarak sağlıklı bir istatistik tutulmadığından 1956 yılından bu yana sayılarını bilemediğimiz binlerce insan mayınlar yüzünden yaşamını kaybetmiş ve sakat kalmıştır.

Edinmiş olduğumuz kısmi bilgiler doğrultusunda 1993 ile 2003 yılları arasında resmi verilere göre 580 kişi yaşamını yitirmiş, yaklaşık 2 bin 500 kişi ise yaralanmıştır. Ayrıca Sivil toplum kuruluşları ve medyada çıkan haberlere dayanılarak oluşturulan verilere göre ise 2005 yılında; 22 çocuk, 60 sivil olmak üzere 168 kişi; 2006 yılında 31 çocuk, 11 sivil olmak üzere 220 kişi; 2007 yılında 10 çocuk, 30 sivil olmak üzere 145 kişi, 2008 yılında, 11 çocuk, 27 sivil olmak üzere 222 kişi mayın mağduru olmuştur.

Mayın temizleme işlemi tamamlandıktan sonra tarıma açılacak alanların, mayın patlaması sonucu hayatını kaybeden kişilerin mirasçılarına ya da sakat kalanlara verilmesi bu kişilerin yaşamış oldukları acıları bir nebze olsun dindirecektir.

Bu vesileyle 1956 yılından bu güne kadar "mayın mağduru" olan kişilerin yaşamış olduğu sorunlarla ilgili olarak; durumlarının tespiti ve bu kişilere yapılacak herhangi bir arazi tahsisi işleminin faydaları hususunun incelenmesi önem arz etmektedir.